

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته‌ی توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی
بررسی رابطه تعاملی بین نرخ های بهره پولی و تورم در کشورهای عضو سازمان
کنفرانس اسلامی

استادان راهنما:

دکتر مصطفی عمادزاده

دکتر خدیجه نصرالهی

استاد مشاور:

دکتر سعید صمدی

پژوهشگر:

سمیه اسکندری حسن آبادی

آبان ماه ۱۳۸۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه اقتصاد

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی
خانم سمیه اسکندری حسن آبادی تحت عنوان

بررسی رابطه تعاملی بین نرخ های بهره پولی و تورم در کشورهای عضو سازمان
کنفرانس اسلامی

در تاریخ ۱۳۸۹/۰۸/۱۶ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضا

۱- استاد راهنمای پایان نامه، دکتر مصطفی عمادزاده با مرتبه‌ی علمی استاد

امضا

۲- استاد راهنمای پایان نامه، دکتر خدیجه نصرالهی با مرتبه‌ی علمی استادیار

امضا

۳- استاد مشاور پایان نامه، دکتر سعید صمدی با مرتبه‌ی علمی استادیار

امضا

۴- استاد داور داخل گروه، دکتر رحیم دلالی اصفهانی با مرتبه‌ی علمی دانشیار

امضا

۵- استاد داور خارج از گروه، دکتر مصطفی رجبی با مرتبه‌ی علمی دانشیار

سپاسگزاری

پس از حمد و سپاس بی‌پایان از معبود مهربانم، بر خود لازم می‌دانم که از تمامی کسانی که مرا در به‌ثمر رساندن این مرحله از زندگی‌ام یاری رسانده‌اند سپاسگزاری کنم.

در ابتدا از استادان عزیز و ارجمندم، خانم دکتر خدیجه نصرالهی و دکتر مصطفی عمادزاده که همواره با صبر و حوصله فراوان دانش و تجربیات ارزنده خویش را در جهت به سرانجام رسیدن پژوهش حاضر در اختیار اینجانب قرار داده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌نمایم. از جناب آقای دکتر سعید صمدی که با راهنمایی‌های خود، راه را برایم هموار نمودند، نیز متشکرم.

همچنین از آقایان دکتر رحیم دلالی و دکتر مصطفی رجبی که زحمت داوری این رساله را علی‌رغم مشغله بسیار عهده‌دار شدند، سپاسگزاری می‌نمایم.

همچنین از دوستان و تمامی عزیزانی که به هر نحوی همیشه به من لطف داشته‌اند تشکر می‌نمایم. از کارشناسان محترم گروه اقتصاد به‌ویژه سرکار خانم رجایی که در طول دوران تحصیل در دانشگاه اصفهان زحمات زیادی را برای اینجانب مبذول داشته‌اند، نیز متشکرم.

آرزوی سلامتی، سعادت و شادکامی را برای همه‌ی عزیزانم از خداوند منان خواستارم.

سمیه اسکندری

آبان ۱۳۸۹

تقدیم به :

پدرم، مادرم، همسرم برادران و خواهرانم

آنها که بهترین حامیان زندگی ام هستند

و دکتر خدیجه نصرالهی

به پاس جبران ذره‌ای از زحمات بی دریغ شان.

چکیده

یکی از متغیرهای کلیدی در تنظیم و اعمال سیاست‌های اقتصادی از جمله سیاست پولی، نرخ بهره پولی است که در دهه‌های اخیر تلاش‌های وافر در جهت کاهش آن صورت گرفته است. دلیل این امر در واقع تأثیری است که این نرخ بر وضعیت اشتغال و بیکاری می‌تواند داشته باشد.

در این پژوهش، پس از طرح دیدگاه‌های نظری مختلف در مورد رابطه تعاملی بین نرخ‌های بهره پولی، اسمی و تورم، این رابطه با استفاده از روش علیت گرنجری مورد مطالعه قرار گرفت. از این رو برآورد و تجزیه و تحلیل مدل در قالب سه سناریو مورد توجه قرار گرفت. سناریو اول و دوم به بررسی رابطه تعاملی بین نرخ‌های بهره اسمی، پولی و تورم در ۴۰ کشور اسلامی طی سال‌های ۲۰۰۸-۱۹۹۰، و سناریو سوم رابطه تعاملی بین نرخ‌های بهره اسمی و تورم در ۴۷ طی سال‌های ۲۰۰۸-۱۹۷۰، اختصاص داده شده است.

نتایج حاکی از آن است که در سناریوهای اول و دوم، رابطه یک طرفه از نرخ تورم به نرخ‌های بهره اسمی و پولی وجود دارد در حالی که در سناریو سوم رابطه تعاملی دو طرفه بین نرخ‌های بهره اسمی و تورم وجود دارد.

واژگان کلیدی: نرخ بهره اسمی، نرخ بهره پولی، نرخ بهره واقعی، نرخ تورم، کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۱-۱-۱	مقدمه
۲-۱-۲	شرح و بیان مسئله پژوهشی
۳-۱-۳	اهمیت و ارزش تحقیق
۴-۱-۴	اهداف تحقیق
۵-۱-۵	فرضیه های تحقیق
۶-۱-۶	کاربرد نتایج تحقیق
۷-۱-۷	محدودیت‌های محقق
۸-۱-۸	روش تحقیق
۸-۱-۱	نوع مطالعه و روش بررسی فرضیه ها و یا پاسخگوئی به پرسش های تحقیق
۸-۱-۲	جامعه آماری
۸-۱-۳	حجم نمونه
۸-۱-۴	ابزار گردآوری داده ها
۸-۱-۵	ابزار تجزیه و تحلیل داده ها و نتایج
۹-۱-۹	واژگان کلیدی
۱۰-۱-۱۰	خلاصه فصل

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

۱-۲-۱	مقدمه
۲-۲-۲	نرخ های بهره اسمی و واقعی
۳-۲-۳	نظریه های نرخ بهره

۹-۳-۲- نظریه کلاسیکی نرخ بهره	۹
۹-۱-۳-۲- نارسایی های نظریه کلاسیک نرخ بهره	۹
۲-۳-۲- نظریه رجحان نقدینگی	۱۰
۱-۲-۳-۲- محدودیت های نظریه رجحان نقدینگی	۱۱
۳-۳-۲- نظریه وجوه قابل وام	۱۱
۱-۳-۳-۲- نرخ بهره تعادل در نظریه وجوه قابل وام	۱۲
۴-۳-۲- نظریه انتظارات عقلایی	۱۲
۴-۲- مروری بر ادبیات نرخ تورم	۱۳
۱-۴-۲- تعریف تورم	۱۳
۲-۴-۲- روش های اندازه گیری تورم	۱۵
۵-۲- ارزیابی دیدگاه های مختلف درباره رابطه نرخ بهره و تورم	۱۵
۱-۵-۲- اثر فیشر	۱۶
۲-۵-۲- اثر هارولد - کینز	۱۸
۳-۵-۲- اثر ثروتی تورم	۲۰
۴-۵-۲- اثر مندل - توبین	۲۰
۵-۵-۲- اثر درآمدی تورم	۲۱
۶-۵-۲- اثر استهلاکی تورم	۲۲
۷-۵-۲- اثر درآمد مالیاتی تورم	۲۲
۶-۲- همبستگی بین نرخ های بهره و تورم	۲۵
۷-۲- مروری بر مطالعات گذشته	۲۷
۱-۷-۲- مطالعات داخلی	۲۷
۲-۷-۲- مطالعات خارجی	۲۸

۸-۲- خلاصه فصل ۳۲

فصل سوم: روش تحقیق

۱-۳- مقدمه ۳۳

۲-۳- معرفی مدل و متغیرهای تشکیل دهنده آن ۳۴

۳-۳- روش برآورد مدل ۳۵

۱-۳-۳- علیت گرنجر ۳۵

۲-۳-۳- آزمون علیت گرنجر ۳۶

۳-۳-۳- مدل VAR ۴۰

۱-۳-۳-۳- تعیین وقفه های بهینه ۴۱

۴-۳-۳- روش تخمین داده های تابلویی ۴۱

۴-۳- نحوه تحلیل نتایج برآورد مدل ۴۳

۱-۴-۳- تابع عکس العمل تحریک ۴۳

۲-۴-۳- تجزیه واریانس ۴۴

۳-۴-۳- آزمون والد ۴۴

۵-۳- معرفی داده ها ۴۴

۱-۵-۳- اطلاعات و داده های آماری ۴۴

۲-۵-۳- کشورهای منتخب و دلایل انتخاب ۴۵

۶-۳- خلاصه فصل ۴۷

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۱-۴- مقدمه ۴۸

۴۹-۲-۴-آزمون تشخیص بر داده ها.....	۴۹
۴۹-۱-۲-۴-آزمون مانایی.....	۴۹
۵۱-۳-۴-برآورد مدل.....	۵۱
۵۲-۱-۳-۴-برآورد مدل سناریو اول.....	۵۲
۶۱-۲-۳-۴-برآورد مدل سناریو دوم.....	۶۱
۷۲-۳-۳-۴-برآورد مدل سناریو سوم.....	۷۲
۸۲-۴-۴-خلاصه فصل.....	۸۲

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۸۴-۱-۵-مقدمه.....	۸۴
۸۵-۲-۵-خلاصه پژوهش.....	۸۵
۸۶-۳-۵-نتایج پژوهش.....	۸۶
۸۶-۴-۵-محدودیت‌های پژوهش.....	۸۶
۸۷-۵-۵-پیشنهادها.....	۸۷
۸۷-۱-۵-۵-پیشنهادهای سیاستی.....	۸۷
۷۸-۲-۵-۵-پیشنهادهایی برای مطالعات آینده.....	۷۸
۸۸-۶-۵-خلاصه فصل.....	۸۸
۸۹-پیوست ها.....	۸۹
۱۴۴-منابع و مآخذ.....	۱۴۴

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۲-۱- تورم و نرخ های بهره (نرخ های سالانه، درصد)	۲۶
جدول ۳-۱- کشورهای منتخب عضو سازمان کنفرانس اسلامی و شاخص های نرخ های بهره پولی، اسمی و تورم سال ۲۰۰۸	۴۶
جدول ۴-۱- آزمون ریشه واحد متغیر نرخ تورم (۲۰۰۸-۱۹۹۰)	۴۹
جدول ۴-۲- آزمون ریشه واحد متغیر نرخ تورم (۲۰۰۸-۱۹۷۰)	۵۰
جدول ۴-۳- آزمون ریشه واحد متغیر نرخ بهره پولی (۲۰۰۸-۱۹۹۰)	۵۰
جدول ۴-۴- آزمون ریشه واحد متغیر نرخ بهره اسمی (۲۰۰۸-۱۹۹۰)	۵۰
جدول ۴-۵- آزمون ریشه واحد متغیر نرخ بهره اسمی (۲۰۰۸-۱۹۷۰)	۵۱
جدول ۴-۶- نتایج آزمون F لیمر	۵۱
جدول ۴-۷- مقادیر شاخص های آکائیک و شوآرتز سناریو اول	۵۲
جدول ۴-۸- نتایج تخمین روش به ظاهر نامرتبط (SUR) مدل اول	۵۳
جدول ۴-۹- تابع عکس العمل تحریک معادله نرخ بهره پولی	۵۶
جدول ۴-۱۰- تابع عکس العمل تحریک معادله نرخ تورم	۵۷
جدول ۴-۱۱- تجزیه واریانس سناریو اول	۵۸
جدول ۴-۱۲- تجزیه واریانس سناریو اول	۵۹
جدول ۴-۱۳- آزمون والد	۶۰
جدول ۴-۱۴- آزمون والد	۶۱
جدول ۴-۱۵- مقادیر معیارهای آکائیک و شوآرتز سناریو دوم	۶۲
جدول ۴-۱۶- نتایج تخمین روش به ظاهر نامرتبط (SUR) مدل دوم	۶۲
جدول ۴-۱۷- تابع عکس العمل تحریک معادله نرخ بهره اسمی	۶۶

جدول ۴-۱۸- تابع عکس العمل تحریک معادله نرخ تورم	۶۷
جدول ۴-۱۹- تجزیه واریانس سناریو دوم	۶۸
جدول ۴-۲۰- تجزیه واریانس سناریو دوم	۶۹
جدول ۴-۲۱- آزمون والد	۶۸
جدول ۴-۲۲- آزمون والد	۶۹
جدول ۴-۲۳- مقادیر شاخص های آکائیک و شوآرتز سناریو سوم	۷۰
جدول ۴-۲۴- نتایج تخمین روش به ظاهر نامرتبط (SUR) مدل دوم	۷۱
جدول ۴-۲۵- تابع عکس العمل تحریک معادله نرخ بهره اسمی	۷۵
جدول ۴-۲۶- تابع عکس العمل تحریک نرخ تورم	۷۵
جدول ۴-۲۷- تجزیه واریانس سناریو سوم	۷۶
جدول ۴-۲۸- تجزیه واریانس سناریو سوم	۷۷
جدول ۴-۲۹- آزمون والد	۷۸
جدول ۴-۳۰- آزمون والد	۷۹

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۱۷.....	شکل ۱-۲- اثر کامل تورم مورد انتظار بر نرخ واقعی و اسمی بهره
۵۵.....	شکل ۱-۴- تابع عکس‌العمل تحریک سناریو اول
۶۰.....	شکل ۲-۴- نمودار تجزیه واریانس سناریو اول
۶۴.....	شکل ۳-۴- تابع عکس‌العمل تحریک سناریو دوم
۷۰.....	شکل ۴-۴- نمودار تجزیه واریانس سناریو دوم
۷۵.....	شکل ۵-۴- تابع عکس‌العمل تحریک سناریو سوم
۸۰.....	شکل ۶-۴- نمودار تجزیه واریانس سناریو سوم

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

از مهمترین متغیرهای کلیدی اقتصاد در تنظیم و اعمال سیاست‌های اقتصادی از جمله سیاست پولی، نرخ بهره پولی است که در دهه‌های اخیر تلاش‌های وافری در جهت تنظیم آن صورت گرفته و به‌عنوان یک مساله اولویت‌دار در دستور کار قرار گرفته است. دلیل این امر نیز در واقع تاثیر قابل توجهی بوده که این متغیر در حل و یا ایجاد مشکلات و نابسامانی‌های اقتصادی موجود در برخی جوامع داشته است.

بی‌گمان می‌توان گفت نرخ بهره پولی از یک طرف بر متغیرهای اقتصاد کلان اثرگذار است به‌شکلی که نقش نرخ بهره پولی به‌عنوان یکی از عوامل تعیین کننده هزینه سرمایه در طرح‌های سرمایه‌گذاری از سوی اقتصاددانان تایید شده است و اگر نرخ بهره پولی افزایش پیدا کند، قابلیت سرمایه‌گذاری کشورها کاهش می‌یابد که این امر کاهش تولید و اشتغال و در نتیجه کاهش درآمدها در سطح جامعه را در پی خواهد داشت. از طرف دیگر، برخی متغیرهای کلان اقتصادی از جمله نرخ تورم نیز بر نرخ بهره پولی تاثیر دارند که نادیده گرفتن آنها می‌تواند اثرات منفی بر اقتصاد کشورها برجای گذارد.

۱-۲- شرح و بیان مسئله پژوهشی

نرخ بهره پولی متغیر بسیار مهمی در اقتصاد است که مورد توجه اقتصاددانان و سیاست‌گذاران است. زیرا این متغیر تحت تاثیر عوامل متعددی است. یکی از متغیرهای اساسی کلان اقتصادی مرتبط با نرخ بهره پولی، نرخ تورم است. ظاهراً براساس ملاحظات نظری و مطالعات تجربی، رابطه علی دوطرفه بین نرخ بهره پولی و نرخ تورم می‌تواند وجود داشته باشد. گرچه برخی مطالعات وجود ارتباط دوطرفه قوی بین این دو متغیر را رد کرده‌اند و این امر موجب طرح مباحث گسترده‌ای در مورد آن بین متخصصین شده است. به‌شکلی که برخی از سیاست‌گذاران و متخصصان اقتصادی معتقدند که افزایش نرخ بهره پولی سبب افزایش هزینه‌های تولید و بالطبع موجب افزایش سطح قیمت‌ها و در نتیجه نرخ تورم می‌شود. از سوی دیگر، نظریه‌های مختلف اقتصادی دلالت بر این دارد که افزایش نرخ تورم موجب افزایش نرخ بهره پولی خواهد شد (اصغرپور و همکاران، ۱۳۸۵).

مطابق با ادبیات اقتصاد کلان چنانچه سطح قیمت‌ها افزایش پیدا کند اولین متغیر تاثیرپذیر از افزایش سطح قیمت‌ها، تراز حقیقی پول است. در تحلیل‌های کینزی، کاهش عرضه حقیقی پول (مازاد تقاضای پول) سبب اختلالاتی در اقتصاد می‌شود. در این شرایط برای برقراری تعادل مجدد در اقتصاد، بروز مازاد تقاضای پول سبب ایجاد مازاد عرضه در بازار اوراق بهادار شده که این امر باعث کاهش قیمت اوراق قرضه و افزایش نرخ بهره پولی می‌شود. بنابراین از لحاظ نظری انتظار بر این است که با افزایش سطح قیمت‌ها، نرخ بهره پولی نیز افزایش پیدا کند. از این‌رو از لحاظ نظری، رابطه علی مثبت از نرخ تورم به سمت نرخ بهره پولی وجود دارد. به بیان دیگر افزایش نرخ تورم می‌تواند موجب افزایش نرخ بهره پولی در اقتصاد شود.

به‌منظور بررسی نحوه اثرگذاری نرخ بهره پولی بر تورم، تاثیر افزایش نرخ بهره پولی بر بازار پول در نظر گرفته می‌شود. با بالا رفتن نرخ بهره پولی، هزینه فرصت مانده نقدی افزایش می‌یابد که تاثیر منفی بر تقاضای پول دارد. کاهش تقاضای پول، اضافه عرضه اعتبار را بوجود می‌آورد همچنین تقاضای کل را افزایش می‌دهد (باس، ۲۰۰۲).^۱

شناسایی کارکرد نرخ بهره پولی و ارتباط آن با نرخ تورم، برای کشورهای اسلامی با توجه به مبانی عقیدتی که پذیرفته‌اند از اهمیت تعیین‌کننده‌تری برخوردار است زیرا بهره‌برداری از این ابزار با توجه به شناخت آن می‌تواند در سیاست‌گذاری‌ها کارسازتر و مؤثرتر باشد. لذا، این پژوهش با در نظر گرفتن کشورهای اسلامی و با

^۱ - Bose

استفاده از روش داده‌های تابلویی درصدد یافتن رابطه علی بین نرخ تورم و نرخ بهره پولی، و ارائه راهکارهای مناسب با توجه به شناخت ارتباط بین این دو متغیر است.

۱-۳- اهمیت و ارزش تحقیق

نرخ بهره پولی و تغییرات قیمت متغیرهای بسیار مهمی هستند که رابطه بین این دو متغیر مورد توجه اقتصاددانان و سیاست‌گذاران است. از این رو، مطالعات حیاتی و مقالات گسترده‌ای در مورد شناسایی رابطه بین این دو متغیر در کشورهای مختلف انجام گرفته اما نتایج این تحقیقات متناقض بوده است. شاید، این تناقض به دلیل پیچیدگی روش‌های نظری است که رابطه‌ی نرخ بهره پولی و قیمت را شرح می‌دهند. شاید هم رابطه بین نرخ تورم و نرخ بهره پولی به ویژگی‌های ساختاری و نهادی که در چارچوب آن فعال می‌شود بستگی تام و تمام داشته باشد. این در حالی است که شناسایی رابطه متقابل بین نرخ بهره پولی و تورم می‌تواند در اتخاذ سیاست‌های مناسب توسط سیاست‌گذاران و مقامات تصمیم‌گیر در این زمینه مؤثر باشد. از این رو آنچه اهمیت این تحقیق را دو چندان می‌کند این است که این تحقیق درصدد یافتن رابطه بین نرخ بهره پولی و تورم در چارچوب نهادی و ساختاری کشورهای اسلامی با توجه به نظریه‌های مطرح شده در این زمینه است.

۱-۴- اهداف تحقیق

- ۱- شناسایی اثر تغییرات نرخ بهره پولی بر تغییرات نرخ تورم در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی.
- ۲- شناسایی اثر تغییرات نرخ تورم بر تغییرات نرخ بهره پولی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی.

۱-۵- فرضیه‌های تحقیق

- ۱- تغییرات نرخ بهره پولی در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی تحت تأثیر تغییرات نرخ تورم است.
- ۲- تغییرات نرخ تورم در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی تحت تأثیر تغییرات نرخ بهره پولی است.

۱-۶- کاربرد نتایج تحقیق

۱- این مطالعه علاوه بر اینکه از لحاظ نظری و بنیادی کاربرد دارد، از نتایج حاصل از آن می‌توان برای سیاست‌گذاری‌ها استفاده نمود.

۲- نتایج حاصل از این تحقیق نه تنها برای بانک‌های مرکزی کشورهای اسلامی دارای کاربرد است بلکه بانک توسعه اسلامی نیز می‌تواند از نتایج این تحقیق در مسیر سیاست‌های اعتباری خود استفاده کند.

۱-۷- محدودیت‌های محقق

یکی از عمده‌ترین مشکلات و محدودیت‌های این تحقیق کمبود آمار و اطلاعات مربوط به نرخ‌های بهره پولی و تورم در برخی از کشورها بوده که محقق ناگزیر به انتخاب تعدادی از کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی شده است. از محدودیت‌های دیگر این پژوهش، استفاده از متغیرهای جایگزین است. برای مثال، به منظور نشان دادن متغیر نرخ بهره پولی از نرخ سود بانکی به‌عنوان جایگزین مناسب استفاده شده است. آمارهای مربوط به این متغیر نیز برای سال‌های قبل از ۱۹۹۰ بندرت در دسترس بود. به همین دلیل، محقق مجبور به بررسی دوره زمانی محدودی شده است.

۱-۸- روش تحقیق

۱-۸-۱- نوع مطالعه و روش بررسی فرضیه‌ها و یا پاسخگوئی به پرسش‌های تحقیق

تحقیق حاضر، از لحاظ ماهیت کاربردی و از لحاظ روش توصیفی تحلیلی است. هدف این مطالعه پژوهشی تحلیل رابطه تعاملی بین نرخ بهره پولی و نرخ تورم است. برای جمع‌آوری ادبیات موضوع از روش کتابخانه‌ای (مطالعه کتب، مقالات و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری) استفاده شده است و برای آزمون فرضیه‌ها، روش خود توضیح برداری^۱ بکار گرفته شده است.

^۱ -Vector Auto Regressive Model (VAR)

۱-۸-۲- جامعه آماری

جامعه آماری مورد استفاده در این تحقیق، کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی^۱ هستند که طی دوره ۱۹۷۰-۲۰۰۸ مورد بررسی قرار گرفته اند.

۱-۸-۳- حجم نمونه

به دلیل محدودیت آمار، ۴۷ کشور عضو این سازمان به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شده است.

۱-۸-۴- ابزار گردآوری داده ها

داده‌های بانک جهانی (WDI- CD- ROM, ۲۰۰۸) و سایت اینترنتی «بانک جهانی»^۲.

۱-۸-۵- ابزار تجزیه و تحلیل داده ها و نتایج

در این مطالعه پس از تصریح یک چارچوب نظری برای مدل، به کمک روش‌های سری زمانی و داده‌های تابلوی^۳ به آزمون فرضیه‌های تحقیق پرداخته شده است. در این راستا از نرم افزارهای Excell و Eviews^۶ نیز استفاده شده است.

۱-۹- واژگان کلیدی

- نرخ بهره واقعی^۴: منظور از نرخ بهره حقیقی، نرخ بهره‌ای است که با در نظر گرفتن اثر تورم بر کاهش ارزش سرمایه مالی به دست می‌آید؛ یعنی میزان رشد قدرت خرید سرمایه مالی، با توجه به افزایش سطح قیمت‌ها (دانش نامه ویکی پدیا، ۲۰۱۰).

- نرخ بهره اسمی^۵: نرخ اسمی، نرخ است که به‌عنوان درصدی از ارزش اسمی اوراق قرضه و نه ارزش بازاری آن‌ها بیان می‌شود، است. همچنین نرخ بهره اسمی همان نرخ رشد پول است که با استفاده از رابطه

^۱ -Organization of the Islamic Conference Countries

^۲ -World Bank: <http://data.worldbank.org/indicator>

^۳ -Panel Data

^۴ -Real Interest Rate

^۵ -Nominal Interest Rate

و I نرخ بهره اسمی است. (پالگریو، ۲۰۱۰).

که در این رابطه $M_t = M_{t-1} (1-r)$ پول اسمی در سال t است و M_{t-1} پول اسمی در سال $t-1$ و

- نرخ بهره پولی^۱: نرخ پولی بهره فقط درصد زیادتی مبلغی معینی پول است که تعهد تحویل به وعده، مثلاً یکسال بعد آن، شده باشد و می‌توان قیمت فوری یا نقد مبلغی نامیده شود که بدین گونه برای آینده تعهد تحویل آن گردیده است (کینز، ۱۹۳۶).

- نرخ تورم^۲: از نظر علم اقتصاد اشاره به افزایش سطح عمومی تولید پول، درآمدهای پولی و یا قیمت است. تورم عموماً به معنی افزایش غیرمتناسب سطح عمومی قیمت در نظر گرفته می‌شود. تورم، روند فزاینده و نامنظم افزایش قیمت‌ها در اقتصاد است (دانش نامه ویکی پدیا، ۲۰۱۰).

۱-۱۰- خلاصه فصل

در این فصل پس از بیان مسئله تحقیق، به اهمیت و ضرورت بررسی آن پرداخته شد. پس از آن اهداف تحقیق و فرضیه‌های مورد نظری که این مطالعه در پی تایید یا رد آنهاست مطرح گردید. در ادامه، روش تحقیق و حدود تحقیق مورد اشاره قرار گرفت. در نهایت به تعاریف و مفاهیم مورد استفاده در تحقیق اشاره شد. همچنین در فصل بعد ابتدا ادبیات نرخ بهره سپس ادبیات تورم و دیدگاه‌های مربوط به رابطه نرخ بهره و تورم بررسی خواهد شد. در ادامه نیز مطالعات انجام گرفته در این زمینه بررسی خواهد شد.

^۱ - Monetary Interest Rate

^۲ - Inflation Rate